

Ztratil-li se dluhopis, je dlužník oprávněn, platí-li, buď žádati jistotu neb složití obnos dle § 1425 o. o. z. k soudu a zároveň žádati za umoření (amortisaci) dluhopisu a sice na náklady věřitelovy jen tehda, je-li věřitel vinen ztrátou dluhopisu (rozh. z 30. března 1871 č. 1804 č. sb. 4116).

VI. Poplatky. Viz čl. Zápůjčka.

Úpisy dlužní premiové.

I. Pojem.

Premiové dlužní úpisy jsou umořitelné zápůjčky, jež se v jistých časových oddílech vylosují na základě herního plánu tím způsobem, že na určitý počet kusů této zápůjčky případnou výhry různé velikosti. Vyplacený obnos (včetně výhry) připadající na los sluje premií. Pojmu premie spíše vyhovuje, jestliže se za premii pokládá toliko výhra; neboť určitý počet vylosovaných kusů vyplácí se toliko původním, nominálním obnosem a nelze tudíž při těchto losech mluvit o premii ve vlastním slova smyslu; veškerá půjčka, kterou přijímá vypůjčitel, rozloží se v určitý počet stejných dílů, jež mají povahu losů, avšak od nich se tím liší, že na každý los vyplácí se výhra; nejmenšími výhrami jsou zaplacené obnosy, tudíž často ztrácí se na kapitálu. Losů jest velký počet a proto dělí se v jistá oddělení, jež se nazývají seriemi. Každá serie obdrží pak určitý počet čísel. Plán herní, jenž musí býti při úpisech státem nevydaných, úředně schválen, obsahuje jednotlivé modalities, jak se losy splácejí. Zpravidla táhne se při každém tahu určitý počet serií a při tahu po tom následujícím vylosují se všechna čísla tažených serií. Úpisy jsou buď úročnými nebo bezúročnými. Úročné zápůjčky loterní opatřeny jsou běžnými kupony, zabezpečují pevný úrok, ovšem míra úroková jest nižší, než v zemi obvyklo; zápůjčky bezúročné poskytují pak pouze naději na premii. V Rakousku jsou premiové úpisy dlužní vydány státem, jednotlivými městy, železničními společnostmi, úvěrními ústavami, držiteli panství a j. Úpisy premiové jsou v mnohém směru finančně výhodnými a sice jak pro vypůjčitele tak pro zapůjčitele. Vypůjčitel vypůjčí si za příznivějších podmínek, na nízký úrok, pokud se týče může emitovati zápůjčku za vyšší kurs. Půjčitel nabývá naděje na velkou nebo větší výhru a proto vzdává se úroků, nebo spokojí se s poměrně nepatrným úrokem; ovšem mají i tyto zápůjčky též stinné stránky, jež se vytýkají loterii. Chuť ke hře se vzbuzuje a podněcuje, hra sama je pak finančně nevýhodnou, zejména když kupec ničeho nevyhraje a na kapitálu ztrácí. Všechny tyto nevýhody jsou daleko menší při úročných zápůjčkách, kde kupec dostává pravidelný, pevný úrok a následkem nižší míry úrokové obětuje část úroků, poměrně nepatrnou, za naději na výhru. Proto se též vydávají zápůjčky loterní, jež zahrnují větší obnos, dnes jen úročně, ježto se nalezne daleko lehčeji větší počet kapitalistů, poněvadž tito dávají přednost pravidelnému, pevnému, byť i nízkému zúročení kapitálu před každým jiným jeho zúročením proto, poněvadž mají kromě toho ještě naději na premii. Byla-li uzavřena loterní zápůjčka v době vysoké míry úrokové a klesne-li tato později, utrpí vypůjčitel škodu, ježto nemůže zápůjčku dle libosti vypověděti a dle svého uvážení splatiti; stát může tudíž dlužní úpisy vydávati jen v případech výjimečných; zpravidla nedopouští spořádané hospodářství státní emisi těchto úpisů a pro finanční správu státní je výhodnějším vydávati neumořitelné zápůjčky.

II. Rakouské státní premiové zápůjčky jsou částí státního dluhu a patří k nim:

1. 4⁰/₀ státní loterní půjčka z r. 1854 uzavřená na 50 milionů zlatých konv. m. Všechny státní dlužní úpisy (po 250 zl. konv. m.) úrokují se ročně 4⁰/₀ (vždy 1. dubna); dne 2. ledna a 1. července každého roku táhnou se serie a 1. dubna a 1. října čísla. Dubnové výhry vyplácejí se dne 30. června a říjnové dne 31. prosince téhož roku po srážce 20⁰/₀ daně z výhry a kuponů.

2. 5⁰/₀ státní loterní zápůjčka z r. 1860 uzavřená na 200 milionů zlatých r. č. Tyto dlužní úpisy znějí na 1000 zl., 500 zl., 100 zl. a úrokují se pololetně (1. května a 1. listopadu) 5⁰/₀. Z dlužních úpisů po 100 zl. obdrží 5 kusů dohromady stejné číslo výherní a různí se od sebe jen 5 podčíslí, jež se nalézají pod čísly výherními. Dne 1. února a 1. srpna každého roku táhnou se serie a 3 měsíce později, každého května a listopadu čísla. Výplata výher po 3 měsících (tedy 1. srpna a 1. února). Poslední tah dne 1. května 1917.

3. Bezúročná státní premiová zápůjčka z r. 1864 uzavřená na 40 milionů zlatých r. č. obsahuje premiové listy po 100 zl. a 200.000 premiových listů s 2 oddělitelnými oddíly po 50 zl. r. č. Serie a čísla táhnou se při témž tahu přímo po sobě. Premie vyplácejí se 3 měsíce po tahu. Poslední tah dne 1. prosince 1919.

III. Z ostatních veřejných premiových zápůjček sluší uvést: Losy na úpravu Dunaje z r. 1870 jsou zápůjčky komise pro regulaci Dunaje v obnosu 24 milionů s 5⁰/₀ úrokem, jež vydány byly v obligacích po 100 zl.; zápůjčky na úpravu Dunaje z r. 1878 v obligacích po 1000 zl. a 100 zl.; v dubnu 1878 byla vydána tato 2. serie komisí pro úpravu Dunaje v úhrnném obnosu 6¹/₂ milionu zl. s 5⁰/₀ zúročením; osvobozena jest od daní a poplatků a splatna v 42 letech. Za obě tyto zápůjčky ručí stát, korunní země Dolní Rakousy a město Vídeň. Premiová zápůjčka města Vídně (vídeňské komunální losy) jest bezúročnou; emisní hodnota 30 milionů byla vydána v 300.000 obligacích po 100 zl.; též v polovičních kusech po 50 zl. a sice 300.000 serií po 100 losech. Dále sluší se zmíniti o 3⁰/₀ premiových zástavních listech rak. společnosti pro úvěr pozemkový 1. a 2. emise, o premiové zápůjčce rak. úvěrního ústavu, společnosti pro paroplavbu na Dunaji z r. 1857, o bezúročných městských premiových zápůjčkách (Innomostí, Krakov, Lublaň, Budín, Solnohrad, Stanislav, Terst). Zápůjčky šlechtických domů (Clary, Keglewich, Palfy, Salm-Reifferscheid, St. Genois, Waldstein, Windischgrätz). Zápůjčky jednotlivých společností a ústavů (rak. a uh. losy červeného kříže, nadace Rudolfova, uherské 4⁰/₀ premiové dlužní úpisy, a j. v.).

IV. Vydávání premiových dlužních úpisů (zák. ze dne 28. března 1889 č. 32 ř. z.).

Starší loterní předpisy nevztahují se na premiové dlužní úpisy; teprve cit. zák. byly premiové dlužní úpisy různě obmezeny:

1. Státní povolení: Dlužní úpisy s premiemi, v nichž se všem věřitelům neb jen některým mimo zaplacení upsané sumy peněžité zajišťuje premie tak, že se vylosováním neb jiným způsobem na náhodě závislým určí dluhopisy, jimž se má premie dostati, jakož i výše premii jim připadajících, lze vydávati jen na základě zvláštního zákona a jen k účelům státním.

2. Jinakým způsobem vydávati dluhopisy s premii jest tudíž zakázáno; dotyčné dluhopisy nejsou předmětem právního obchodu (§§ 311 a 878 o. o. z.) (§ 1 cit. z.).

3. Smlouvy (vyjmouc dědické), jichž předmětem jsou dluhopisy s premii neb listy interimní na takové cenné papíry, vydané mimo obvod platnosti tohoto zákona, jsou neplatny. Scizení soudní dražbou nejsou tím dotčena (§ 2 cit. z.).

4. Předpis § 2 neplatí

a) o premiových dluhopisech, jež vydaly cizí státy aneb za něž ručí tyto státy, a jež byly dány do obchodu v obvodu platnosti tohoto zákona před 1. březnem 1889, pokud jen tyto papíry byly odkolkovány ve smyslu ustanovení § 5 cit. z.;

b) o uherských státních premiových dluhopisech;

c) na jiné premiové dluhopisy, jež byly vydány v zemích koruny uherské před 1. březnem 1889, nevztahují se předpisy § 2, pokud jen tyto cenné papíry byly ve smyslu ustanovení § 5 odkolkovány (§ 4).

Dlužní úpisy v odst. a) a c) uvedené musily býti odkolkovány ve 30 dnech po prohlášení cit. zák. u příslušných úřadů. Promeškání 30 denní lhůty může finanční ministr prominouti, jsou-li zde okolnosti zvláštního ohledu hodné. Za odkolkování dluhopisů v § 3 označených vyměří se kolkový poplatek dle nominálního obnosu jednotlivých úpisů dlužních a dle III. stupnice. Odkolkování uherských dlužních úpisů jest prosto poplatku.

5. Tresty:

a) Detence neb držení premiových dlužních úpisů, jež jsou vyloučeny z právního obchodu, jakož i uzavírání smluv o dlužních úpisech, jež dle §§ 2 až 4 nemohou býti předmětem platné smlouvy, jest těžkým důchodkovým přestupkem, jenž se trestá peněžitou pokutou rovnající se pátému dílu nominálního obnosu papírů, jež tvoří předmět zakázaného jednání, avšak obsahuje nejméně 50 zl.; provozuje-li se to po živnostensku jest trestem pokuta peněžitá rovnající se $\frac{2}{5}$ nominálního obnosu papírů, jež jsou předmětem nedovoleného jednání, avšak obnáší nejméně 500 zl. Papíry vyloučené z právního obchodu mimo to propadají.

b) Kdo tiskem neb jinak veřejně oznamuje, doporučí neb k vyšetření hodnoty kursovní zaznamenává zapovězené losy, loterie, dále dlužní úpisy premiové, jež nesmí býti dle tohoto zákona odkolkovány, dopouští se těžkého důchodkového přestupku a tresce se na penězích do 300 zl. (viz též čl. Přestupky důchodkové a Loterie).

6. Prováděcím nařízením min. fin. ze dne 28. března 1889 č. 33 ř. z. byla vydána celá řada předpisů o jednotlivých modalitách odkolkování. Pravidlem jest, že známky kolkové se upevní na přední straně dlužních úpisů, pokud nejsou opatřeny zvláštními listy výherními. Jen není-li na přední straně dostatečného místa pro nalepení známek kolkových, lze je nalepiti na zadní stránku na vhodném místě. Výherní listy samy, t. j. listy, od nichž již byly odděleny umořené dlužní úpisy, podléhají témuž poplatku, jako původní celé dlužní úpisy. K ohlášeným cenným papírům připojen buď zároveň jich seznam, a sice obsahuje-li nejvýš 15 kusů, v jednom vyhotovení, jinak však ve dvojím vyhotovení. Předložené seznamy prozkoumá přijímající úředník, zda jsou správné, srovná je za přítomnosti stran s příloženými cennými papíry a při ohlášeních obsahujících ne více

než 15 kusů, opraví je, třeba-li toho. Při větších ohlášeních budtež však nesprávné seznamy vráceny stranám k opravě.

Nařízením ministerstva práv a financí ve shodě s nejvyšší účtárnou ze dne 13. dubna 1889 č. 44 ř. z. bylo nařízeno, že vzhledem ku platným předpisům o tom, jak nakládati jest se soudními deposity a jak spravovati majetek opatrovanců, nestane se odkolkování z povinnosti úřední, nýbrž strany, pro které jsou premiové dlužní úpisy odkolkování podrobené, uloženy v soudním uschování, pokud se týče jich zástupci zákonem neb úřadem zřízení, jsou povinni postarati se, by úpisy byly odkolkovány. Jestliže strana raději sama neobstará odkolkování a nevymůže-li si k tomu konci, by jí příslušné cenné papíry byly vydány proti opětnému uložení, obstará odkolkování úřad depositní, když strana podala předepsanou opověď a připojila kolku prostý seznam. Úřad depositní zkoumá však dříve podané seznamy a po případě opraví, čeho třeba. Odkolkování děje se v úředních místnostech úřadu depositního odkolkovací komisí za přítomnosti úředníků depositních, jimž jsou svěřeny práce pokladniční.

Depositní úřad jest povinen straně, jestliže za to písemně neb ústně žádala, nejdéle v jednom měsíci po vypršení lhůty k odkolkování vyměřené, odkolkování bez poplatku potvrditi na seznamu při opovědi cenných papírů vráceném.

7. Nařízením min. fin. ze dne 29. dubna 1889 č. 60 ř. z. bylo nařízeno, že za prominutí promeškané lhůty k odkolkování dlužních úpisů premiových žádati nutno zvláštní žádostí, která podána buď u berního úřadu neb u finančního úřadu okresního (úřadu pro vyměřování poplatků); žádost, zejména překážka, proč nebylo odkolkování v čas provedeno, buď odůvodněna a překážka, která musí býti omluvitelná, buď osvědčena (viz čl. Loterie, Promesy, Obchody splátkové).

Úpisy prioritní železniční viz Dráhy.

Úplatky viz Přijímání darů ve věcech úředních.

Upuštění od obžaloby viz Obžaloba.

Urážka církve nebo společnosti náboženské.

I. Urážka církve nebo společnosti náboženské zákonem uznané jest dle § 303 tr. zák. přečinem, jehož předmětem jest

a) učení, obyčej (ku př. mešní oběť, uctívání ostatků svatých atd.) nebo zařízení určitá jako jsou též budovy (modlitebny) bohoslužbě věnovaná (rozh. ze dne 30. listopadu 1885, sb. č. 854, celibát, papežství atd.) některé církve nebo náboženské společnosti státem uznané;

b) předmětem přečinu tohoto mohou býti též sluhové dotyčné církve bohoslužebné úkony opatřující. Úkony těmito rozuměti jest netoliko funkce povahy svátostné, nýbrž vůbec veškery akty a opatření, jichž výrazem jest dle liturgie dotyčné náboženské společnosti služba boží t. j. vzájemné pěstování, rozmnožování důvěry v boha a úcty k němu (nál. kas. dv. ze dne 16. května 1883 č. 549 sb.). Slůvko »při« (t. j. při výkonu zmíněných funkcí), jehož zákon užil, zahrnuje v sobě i dobu krátce před bohoslužebným jednáním i krátce po něm; zákon chrání zřízení církevního, pokud se nalézá na místě bohoslužby oděn jsa zevními odznaky svého rituálního úřadu (nál. kas. dv. ze dne 21. dubna 1879, sb. č. 197);

c) veřejné vykonávání náboženství některé církve nebo náboženské společnosti státem uznané, jako na př.: katolický pohřeb až do skončení v místě obvyklých modliteb u hrobu (nál. kas. dv. ze dne 15. října 1886